

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

٢٥٣٤٣

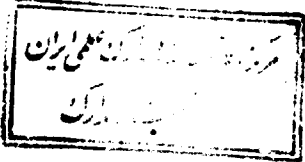
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

شعبه صدوقی یزد

دانشکده دندانپزشکی

۱۳۸۰ / ۵ / ۷

۹۸۰

پایان نامه :
جهت دریافت درجه دکترای دندانپزشکی

013290

موضوع:

مقایسه کلینیکی کارآیی دو نوع مسواک مختلف در
حذف پلاک دندانی در کودکان ۹-۷ ساله

به راهنمایی استاد ارجمند:

جناب آقای دکتر علیرضا صراف شیرازی

استاد مشاور:

دکتر امیر معین تقوی

نگارش:

میترا آداوودی جلفایی

خرداد ۱۳۸۰

۳۹۳۴۳

تقدیم به مادر

سنگ صبور تمام روزهای زندگی‌ام

او که مهربانی و محبت بیدریغش، ستودنی

است.

تقدیم به پدر

دلسوز و غمخوار تمام لحظات عمر

او که با وجود سرشار از صبر و صداقتش

حقیقت زندگی را به من آموخت

تقدیم به خواهران و برادران عزیزه
راهنما و یاران همیشگیام

تقدیم به همه دوستان خوبه
همراهان لمظات قشنگ زندگیام

تقدیم به استاد گرانقدر:
جناب آقای دکتر علیرضا صرّاف
که با تلاشی فستگی ناپذیر، دلسوزانه مرا در انجام این تحقیق
یاری نمودند

تقدیم به استاد ارجمند
جناب آقای دکتر امیر معین تقوی
به پاس راهنماییها و مساعدتهای همیشگی‌شان

و تقدیم به:
تمامی اساتید محترم دانشکده دندانپزشکی
به پاس یاریهای فراوانشان در پیمودن راه علم و دانش
زندگی‌ام

و تقدیم به

همه آنهایی که در کنار علم و دانش، راستی و

درستی را به خاطر دارند.

با تشکر و سپاس فراوان
از استاد راهنمای ارجمنده
جناب آقای دکتر علیرضا صرّاف
که در تنظیم این پایان نامه مرا از الطاف بیدریغشان محروم
نمودند

با سپاس فراوان از جناب آقای دکتر طالبی
ریاست محترم دانشکده دندانپزشکی

و با تشکر فراوان از:
اساتید و پرسنل محترم بخش اطفال دانشکده دندانپزشکی

چکیده

کلیات: پلاک میکروبی اصلی‌ترین نقش را در ایجاد بیماریهای پریودنتال و پوسیدگی دندان‌ی ایفا می‌کند. بنابراین کنترل پلاک، مهمترین اصل در پیشگیری و درمان بیماریهای دهان و دندان می‌باشد. کنترل پلاک به دو روش مکانیکی و شیمیایی صورت می‌گیرد که از این بین، استفاده از روشهای مکانیکی بیشتر مورد توجه بوده است. در برنامه کنترل مکانیکی پلاک، مسواک یک نقش اساسی را بازی می‌کند و ساختمان آن با قابلیت در برداشت پلاک دندان‌ی رابطه انکارناپذیری دارد.

مواد و روش کار: این مطالعه به صورت Cross over و یک سوکور (Single Blind) با هدف مقایسه اثر

۲ نوع مسواک مخصوص کودکان، oral-B (ساخت ایرلند) و موژان (ساخت ایران) در کاهش پلاک دندان‌ی صورت گرفت. افراد نمونه ۳۱ کودک (۷-۹) ساله بودند که از آنها خواسته شد ۲۴ ساعت قبل از مراجعه، از هیچ روشی برای کنترل پلاک استفاده نکنند. بعداز مراجعه میزان ایندکس پلاک با استفاده از ایندکس Shick-Ash ثبت شد. پس از آموزش بهداشت و استفاده از مسواک به مدت ۱ دقیقه و به روش Scrub (تحت نظارت) مقدار (PI) Plaque Index دوباره ثبت شد. بیماران به مدت ۱ هفته مرخص شدند و از آنها خواسته شد که در طول این مدت از وسیله تمیزکننده دهان و دندان روتین خود استفاده کنند. با رعایت عدم استفاده از مسواک در مدت ۲۴ ساعت قبل، اعمال انجام شده در جلسه اول نیز در جلسه دوم با مسواک نوع دیگر تکرار شد.

بحث و نتیجه گیری: آزمون آماری Paired t-test کاهش (PI) را توسط هر دو نوع مسواک، معنی‌دار

نشان داد. ($P = 0/00009$ جهت مسواک موژان و $P = 0/000011$ جهت مسواک Oral-B) اما در مقایسه

دو مسواک تفاوت معنی‌داری، در میزان تغییرات (PI) دیده نشد ($P = 0/628$).

لذا این تحقیق نشان داد، که تاثیر مسواک موژان و Oral-B در کاهش پلاک دندان‌ی هنگام استفاده از

آنها به مدت ۱ دقیقه یکسان بوده و با توجه به هزینه پایین مسواک موژان در مقایسه با Oral-B می‌توان

این مسواک را به عنوان یک وسیله بهداشتی مناسب جهت کنترل پلاک توصیه نمود.

فهرست مطالب

۱ مقدمه
۲ ● فصل اول: کلیات
۴ اتیولوژی بیماریهای پریدنتال
۵ پلاک میکروبی
۶ کنترل پلاک
۷ کنترل شیمیایی
۷ کنترل مکانیکی
۸ مسواک
۱۲ نخ دندان
۱۳ خلال دندان
۱۳ برسهای بین دندانی
۱۴ تکنیکهای مسواک زدن
۱۴ Bass_۱
۱۵ Modified stillman Method_۲
۱۶ Charter_۳
۱۶ Roll_۴
۱۷ Horizontal Scrub_۵

۱۸.....	Fones ۶
۱۹.....	نقش آموزش بهداشت در پیشگیری از بیماریهای دهان و دندان
۲۱.....	مروری بر مقالات مشابه
۳۱.....	● فصل دوم: مواد و روش کار
۳۲.....	اهداف و فرضیات
۳۲.....	هدف کلی
۳۲.....	اهداف فرعی
۳۲.....	سئوالات
۳۲.....	فرضیات
۳۳.....	مواد و روش مطالعه
۳۳.....	الف) مواد
۳۴.....	شرایط کلینیکی انتخاب بیماران
۳۴.....	ب) روش اجرای طرح
۳۶.....	شاخص پلاک (Shick-Ash)
۳۷.....	تحلیلهای آماری
۳۹.....	● فصل سوم: نتایج
۴۰.....	نتایج
۴۴.....	● فصل چهارم: بحث، نتیجه گیری و پیشنهادات
۴۵.....	بحث
۵۲.....	نتیجه گیری

۵۲	پیشنهادات
۵۳	خلاصه انگلیسی
۵۵	منابع و مآخذ
۶۱	ضمیمه

فهرست جداول

- جدول شماره ۱: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد تحت مطالعه برحسب جنس ۴۰
- جدول شماره ۲: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد تحت مطالعه برحسب سن ۴۰
- جدول شماره ۳: مقایسه میزان ایندکس پلاک قبل از استفاده از مسواکها در دو جلسه . ۴۱
- جدول شماره ۴: مقایسه میزان ایندکس پلاک قبل و بعد از مسواک زدن توسط مسواکهای
موژان و Oral-B ۴۱
- جدول شماره ۵: مقایسه میزان کاهش ایندکس پلاک توسط مسواکهای موژان و
Oral-B ۴۲
-
-

فهرست نمودارها

نمودار شماره ۱: میانگین ایندکس پلاک قبل و بعد از مسواک زدن توسط مسواکهای

موژان و Oral-B ۴۲

نمودار شماره ۲: مقایسه میزان کاهش ایندکس پلاک توسط مسواکهای موژان و Oral-B

..... ۴۳

فهرست اشکال

- شکل ۱-۱: مسواک دو سر (Double Head) ۱۰
- شکل ۱-۲: تکنیک مسواک زدن به روش Bass ۱۵
- شکل ۱-۳: تکنیک مسواک زدن به روش Modified stillman Method ۱۶
- شکل ۱-۴: تکنیک مسواک زدن به روش Charter ۱۶
- شکل ۱-۵: تکنیک مسواک زدن به روش Roll ۱۷
- شکل ۱-۶: تکنیک مسواک زدن به روش Scrub ۱۷
- شکل ۱-۷: تکنیک مسواک زدن به روش Fones ۱۸
- شکل ۲-۱: وسایل مطالعه: بالا (از سمت راست): وسایل معاینه، مسواک موزان، قرص آشکار کننده، مسواک Oral-B ۲۳
- پایین: مدل دندانی و مسواک جهت آموزش بهداشت ۲۳
- شکل ۲-۲: تعیین میزان PI با استفاده از ایندکس Shick-Ash ۲۴
- شکل ۲-۳: آموزش روش مسواک زدن Scrub به یکی از افراد مورد مطالعه ۲۵
- شکل ۲-۴: مسواک زدن یکی از افراد مورد مطالعه به روش Scrub و تحت کنترل ۳۶

بنام آنکه جان را فکرت آموخت

مقدمه

بیماریهای التهابی پریودنتال، یک مشکل عمده سلامتی هستند که طیف وسیعی از بیماریهای عفونی دهان را در بر گرفته‌اند و ساختمانهای نگاهدارنده دندان را درگیر می‌سازند. هرچند شرایط سیستمیک، می‌تواند نقش زیادی در ایجاد این بیماریها ایفا کند، ولی عامل اتیولوژی اصلی ایجاد بیماریهای مزمن پریودنتال، پلاک دندانی و میکروارگانیسم‌های موجود در آن معرفی شده است^(۳۱).

همچنین پوسیدگی دندانی، که شایعترین و پرخطرترین بیماری تمام دوران بشریت بوده است نتیجه محصولات باکتریایی است که در پلاک دندانی، یافت می‌شوند^(۳۶ و ۳۹). علاوه بر موارد مذکور، پلاک دندانی یکی از علل افزایش حساسیت دندان می‌باشد و کنترل پلاک بخش مهمی از درمان حساسیت ریشه را تشکیل می‌دهد^(۳۴ و ۳۷).

از اینرو کنترل پلاک یک راه موثر در درمان و پیشگیری از بیماریهای مختلف دهان و دندان می‌باشد. راههای مختلفی، که شامل روشهای مکانیکی و شیمیایی است جهت حذف پلاک دندانی معرفی شده و استفاده توأم از روشهای مکانیکال همراه با روشهای شیمیایی بهترین نتیجه را در کنترل پلاک از خود نشان داده است^(۳۶).

از بین راههای مختلف مکانیکی، استفاده از مسواک معمولترین راهی است که همواره در کودکان مورد استفاده قرار می‌گیرد و ساختمان مسواک و تکنیکی که برای مسواک زدن استفاده می‌شود در میزان برداشت پلاک دندانی توسط آن بسیار تاثیرگذار است^(۳۵).

از اینرو آموزش بهداشت و راهنمایی افراد در جهت انتخاب مناسب نوع مسواک و رعایت روش صحیح مسواک زدن یکی از راههای پیشرفت سلامتی، مخصوصاً در

کودکان می‌باشد^(۳۲).